

TEATR WIELKI W ŁODZI

DYREKTOR NACZELNY I ARTYSTYCZNY: KAZIMIERZ KOWALSKI

Sponsorzy:

Ambasada Indii w Polsce
Ministerstwo Kultury i Sztuki
Urząd Wojewódzki w Łodzi

*p. A. Jungo
do m. A. Jungo
K. Kowalski*

PO RAZ PIERWSZY W POLSCE GOŚCINNY WYSTĘP ZESPOŁU KLASYCZNEGO TAŃCA INDII

KATHAK

Soliści: **BHASHWATI MISHRA**
KRISHAN MOHAN MISHRA

Muzycy: **Ambika Prasad Mishra** - tabla
Swapnamaya - sarod
Jyotika Dayal - śpiew
Zafar Ali Khan - sarangi

10 września 195r.

KATHAK

Pojawienie się tej formy tańca datuje się na wiek XVII, kiedy to tańczono go w świątyniach. Miał charakter religijny, a tematyka jego była osnuta na wielkich eposach hinduskich. Kathakarowie - ówcześni bajarze - wędrowali z miasta do miasta, od świątyni do świątyni, recytowali fragmenty tych eposów lub przedstawiali ich treść w swoich tańcach. Opowiadali o bogach i boginiach, zwłaszcza o boskim Krisznie i Jego pięknej ukochanej Radzie. Z czasem taniec ten stał się znany jako Kathak.

Z przyjściem islamu, Kathak przeniósł się ze świątyń do dworów wielmożów, zmieniając przy tym nieco swój charakter. Technika pozostała zasadniczo ta sama, lecz nastąpiło odejście od ściśle religijnych treści. Skoncentrowano się na kunszcie wykonawstwa, doskonalono złożoną pracę stóp, wprowadzono do tańca szybkie piruety. Kathak tak jak każdy inny taniec klasyczny zawiera dwa podstawowe jego aspekty: nrta - czysta forma czyli technika i nrtya - mimika i inne formy ekspresji. Cechą charakterystyczną tego tańca jest to, iż wykonawcy mają możliwość zaprezentowania swego kunsztu podczas swobodnych improwizacji. Niewiarygodnie szybkiej i precyzyjnej pracy stóp tancerzy towarzyszy dźwięk setek małych dzwoneczków, umocowanych wokół kostek, wydających fantastyczną gamę dźwięków. Nierzadko zdarza się, że tancerz wdaje się w przyjacielską rywalizację z perkusistą. Interpretacja treści tańca jest dla tancerza Kathak sprawdzianem jego umiejętności improwizacji.

W tańcu Kathak widzimy połączenie elementów tradycji hinduistycznej i muzułmańskiej, co stanowi syntezę całej kultury Indii.

PROGRAM

1. Przywitanie Boga - Słońce

Jest to swojego rodzaju inwokacja do Boga-Słońca zwanego Surya, który uosabia zarówno ziemię, wodę, ogień, wiatr, jak i niezmierną przestrzeń. Tancerze poprzez stylizowany ruch wyrażają każdy z tych aspektów bóstwa. Składają jednocześnie pokłon wszechwiedzącemu Panu Świata - Słońcu.

2. Nrta

Taniec ten zawiera podstawowe elementy charakterystyczne dla stylu Kathak. Kompozycja wielorakich figur rytmicznych zawarta jest w szesnastoderzeniowym cyklu muzycznym zwanym Teentaal. Obok subtelnych i malowniczych, pełnych gracji i delikatnych ruchów, tancerze prezentują także pełne wigoru i bardzo szybkie piruety.

3. Thumri

Thumri to stara, klasyczna pieśń, czy też rodzaj pieśni, która charakteryzuje się zmiennymi nastrojami. Taniec oparty na jej melodii ma ściśle narracyjny charakter. Jednym z bardziej popularnych motywów tej pieśni jest opowieść o bogu Krisznie, który w młodości lubił spędzać czas na zabawach i figlach w grupie pasterek, które raz z irytacją przyjmowały jego zaloty, a innym razem były pełne nabożnej czci dla swego bóstwa. W takt melodii Thumri tancerz poprzez gesty i ruchy prezentuje nam poszczególne postaci tej opowieści.

4. Taniec solowy

Ten taniec to jeszcze jeden popis techniki stylu Kathak opartej o szesnastoderzeniowy cykl muzyczny. Tym razem najważniejszy jest jednak element improwizacji. Miarą kunsztu artysty jest sposób, w jaki tworzy na scenie coraz to nowe układy. To tancerz wybija rytm, który powtarza za nim muzyk grający na instrumentach perkusyjnych.

przerwa

1. Jugal Bandi

Jest to duet, w którym tancerze prezentują swe umiejętności techniczne. Występ jednego z tancerzy wyzwala w drugim potrzebę artystycznego współzawodnictwa. Wokół kostek tancerzy umocowane są dzwoneczki, które są rekwizytem charakterystycznym dla wszystkich stylów tańca klasycznego w Indiach. Jednak w Kathak ich dźwięk jest najbardziej wyeksponowany.

2. Taniec solowy

Taniec solowy oparty na dziewięcioderzeniowym cyklu muzycznym.

3. Holi - Święto Kolorów

Święto Kolorów jest obchodzone corocznie w całych Indiach. Jest to indyjski "lany poniedziałek", lecz zamiast wody używa się płynnych lub sproszkowanych wielobarwnych farb. Ta sekwencja taneczna opowiada o tym, jak bóg Kriszna, jego ukochana i pasterki uczestniczą w Holi. Kriszna pojawia się w przebraniu kobiecym, co wprowadza w błąd Radhę, która czuje się urażona podstępem ukochanego. Przebacza mu jednak i wspólnie z pasterkami oddają się wesołej zabawie.

4. Taraana

Taraana to jedna z form staroindyjskich pieśni śpiewanych głównie przy akompaniamencie instrumentów perkusyjnych, które są głównym instrumentem towarzyszącym tańcom Kathak. Taniec, który obecnie zobaczymy oparty jest na radze zwanej Kalavati, a utrzymanej w stylu Tarana. Jest nacechowany zarówno elementami bardzo lirycznymi jak i pełnymi dynamizmu.

BHASHWATI MISHRA - jedna z najwybitniejszych tancerzek stylu Kathak. Prezentuje swym tańcem samą esencję tego stylu, który charakteryzuje się zarówno elementami lirycznymi, jak i niezwykle zmysłowością. Artystka rozpoczęła naukę tańca w wieku lat siedmiu pod kierunkiem sławnej Reba Vidyrathi, a następnie kontynuowała naukę u mistrza Birju Maharaj. Dyplom uzyskała w Kathak Kendra (Centrum Kathak) w New Delhi. Przez osiem lat była nauczycielem - mistrzem w Shriram Bharatiya Kala Kendra, a obecnie uczy w Kathak Kendra w New Delhi. Jest uznaną choreografką tańca Kathak. Prezentowała swe układy taneczne na prestiżowych festiwalach indyjskiego tańca klasycznego. W roku 1986 opracowała układ taneczny do muzyki skomponowanej specjalnie dla niej przez mistrza Amjat Ali Khana. Jej dużym osiągnięciem była choreografia do przedstawienia baletowego "Mahadev". Bhashwati Mishra występuje jako solistka w wielu baletach opartych na wątkach zaczerpniętych z mitologii hinduskiej. Jest znana w całych Indiach, odnosiła też duże sukcesy na występach w USA, Japonii, Meksyku, Rosji, krajach Bliskiego Wschodu i Afryce Południowej.

KRISHAN MOHAN MISHRA - urodził się w sławnej rodzinie tancerzy należącej do szkoły Lucknow. Jest najstarszym synem mistrza Shambu Maharaj.

Od wczesnego dzieciństwa uczył się tańca pod kierunkiem swego ojca, a w wieku ośmiu lat brał już czynny udział w jego przedstawieniach. Po śmierci ojca kontynuował naukę tańca dzięki uzyskaniu stypendium rządowego. Studia ukończył otrzymując dyplom w Kathak Kendra w New Delhi.

Obecnie jest członkiem Kathak Kendra i czołowym solistą tej szkoły. Bierze udział we wszystkich prestiżowych przedstawieniach przygotowywanych przez Centrum Kathak. Zajmuje się również pracą pedagogiczną kształcąc młodych tancerzy w stylu Kathak. Jest nie tylko utalentowanym tancerzem, ale również i muzykiem: gra na tradycyjnych instrumentach perkusyjnych takich, jak tabla czy pakhawaj. Dużo podróżuje po Indiach, występuje w wielu krajach świata (Anglia, Japonia, USA, kraje Bliskiego Wschodu, Rosja). Przygotował wiele programów baletowych dla telewizji.

Krishan Mishra uważany jest obecnie za czołowego tancerza stylu Kathak, kontynuatora starożytnych tradycji tego stylu, wybitnie utalentowanego artystę. Jego zapierające dech piruety i szybkość, z jaką wystukuje stopami rytm tańca zawsze budzą aplauz publiczności.